

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu: Teoria i metodologia nauk o bezpieczeństwie (26-BM-Z2-E01-TMNB)

Nazwa w języku polskim:

Nazwa w jęz. angielskim: Theory and Methodology of Security Studies

Dane dotyczące przedmiotu:

Jednostka oferująca przedmiot: Wydział Nauk Społecznych
Przedmiot dla jednostki: Instytut Studiów Międzynarodowych i Bezpieczeństwa
Cykl dydaktyczny: Semestr zimowy 2026/27
Koordynator przedmiotu cyklu: dr Łukasz Fijałkowski

Domyślny typ protokołu dla przedmiotu:

Zaliczenia i egzamin

Skrócony opis:

Celem zajęć jest przybliżenie studentom najważniejszych teorii bezpieczeństwa oraz technik, metod i warsztatu metodologicznego pozwalającego na analizę bezpieczeństwa, jego otoczenia i problemów. Przedmiot wprowadza elementy teoretyczne i metod badawczych, które przygotowują do samodzielnej analizy bieżącego środowiska bezpieczeństwa, w tym również w odniesieniu do prac dyplomowych.

Opis:

Celem zajęć jest przybliżenie studentom najważniejszych teorii bezpieczeństwa oraz technik, metod i warsztatu metodologicznego pozwalającego na analizę bezpieczeństwa, jego otoczenia i problemów. Przedmiot wprowadza elementy teoretyczne i metod badawczych, które przygotowują do samodzielnej analizy bieżącego środowiska bezpieczeństwa, w tym również w odniesieniu do prac dyplomowych.

Treści programowe

WYKŁAD:

1. Wprowadzenie do przedmiotu. Wiedza naukowa i metoda naukowa.
2. Teorie w naukach społecznych a teorie bezpieczeństwa – ontologia i epistemologia.
3. Przegląd teorii bezpieczeństwa.
4. Tradycyjne studia nad bezpieczeństwem
5. Krytyczne studia nad bezpieczeństwem.
6. Metodologia w naukach społecznych a bezpieczeństwo.
7. Badania naukowe (pytanie badawcze, hipoteza). Metody jakościowe, ilościowe, porównawcze.
8. Metodologia tradycyjnych studiów bezpieczeństwa.
9. Metodologia w krytycznych studiach nad bezpieczeństwem.
10. Egzamin.

ĆWICZENIA:

1. ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE. OMÓWIENIE WARUNKÓW ZALICZENIA. PODSTAWY NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE – UJĘCIE TERMINOLOGICZNE
2. BEZPIECZEŃSTWO I JEGO WIELOWYMIAROWE UJĘCIE W KONTEKŚCIE BADAŃ BEZPIECZEŃSTWA
3. TEORIE POZYTYWISTYCZNE A BEZPIECZEŃSTWO. DYLEMAT BEZPIECZEŃSTWA.
4. LIBERALNE PODEJŚCIE DO BEZPIECZEŃSTWA.
5. KRYTYCZNE STUDIA NAD BEZPIECZEŃSTWEM. FEMINIZM I INNE NURTY (POSTKOLONIALIZM, POSTMODERNIZM). SZKOŁA KOPENHASKA I TEORIA REGIONALNYCH KOMPLEKSÓW BEZPIECZEŃSTWA
6. MIĘDZY POZYTYWISTYCZNĄ A POSTPOZYTYWISTYCZNĄ WIZJĄ BEZPIECZEŃSTWA. SZKOŁA WALIJSKA. SZKOŁA PARYSKA. KONSTRUKTYWIZM
7. DEBATA
8. WPROWADZENIE DO METODOLOGII BADAŃ BEZPIECZEŃSTWA. PODSTAWOWE TERMINY. GŁÓWNE TEORIE I PARADYMATY BADAWCZE. TOŻSAMOŚĆ NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE. PRZEDMIOT I METODA NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE. NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE A STUDIA NAD BEZPIECZEŃSTWEM. DYLEMATY POZNAWCZE BEZPIECZEŃSTWA
9. TECHNIKI I METODY W BADANIACH BEZPIECZEŃSTWA. WARSZTAT. CZĘŚĆ I
10. TECHNIKI I METODY W BADANIACH BEZPIECZEŃSTWA. WARSZTAT. CZĘŚĆ II
11. PROJEKTY METODOLOGICZNE. WYBRANE STUDIA PRZYPADKU. CZĘŚĆ I
12. PROJEKTY METODOLOGICZNE. WYBRANE STUDIA PRZYPADKU. CZĘŚĆ II
13. WYBRANE ASPEKTY PRAKTYCZNE W BADANIACH BEZPIECZEŃSTWA. PROBLEMY BEZPIECZEŃSTWA JAKO GŁÓWNE OBSZARY ANALIZY. BARIERY METODOLOGICZNE.
14. ZAJĘCIA APLIKACYJNE
15. OMÓWIENIE WYNIKÓW KOŃCOWYCH

Literatura:

Literatura obowiązkowa i zalecana

Literatura podstawowa:

- Aradau C. et al., Critical Security Methods. New frameworks for analysis, Routledge 2015.
- Creswell J. W., Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane, Wydawnictwo UJ, Kraków 2013.
- Czaputowicz J., Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje, PWN, Warszawa 2012.
- Czupryński A., Wiśniewski B., Zboina J., Nauki o bezpieczeństwie. Wybrane Problemy Badań, Wydawnictwo CNBOP-PIB, 2017.
- Gierszewski J., Pieczywok A., Metodologiczne podstawy badania problemów bezpieczeństwa, Difin, 2020.
- Górka K., Rożej A., Wybrane metody empiryczne w naukach o bezpieczeństwie, Wydawnictwo CNBOP-PIB 2013.
- Johnson J. B., Reynolds H.T., Mycoff J.D., Metody badawcze w naukach politycznych, PWN, Warszawa 2010.
- Kitler W., Bezpieczeństwo narodowe: podstawowe kategorie, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji, Towarzystwa Wiedzy Obronnej, Warszawa 2010.
- Kitler W., Kośmider T. (red.), Metodologiczne i dydaktyczne aspekty bezpieczeństwa narodowego, Difin, Warszawa 2015.
- Krauz-Mozer B., Teorie polityki, PWN, Warszawa 2005.
- Marsh D., Stoker G. (red.), Teorie i metody w naukach politycznych, Wydawnictwo UJ, Kraków 2006.
- Pawłuszko T., Nauki o bezpieczeństwie, Księgarnia Akademicka, 2020.

- Pelc M., Elementy metodologii badań naukowych, Metody empiryczne, Metody teoretyczne, AON, Warszawa 2011.
- Peoples C., Vaughan-Williams N., Critical Security Studies. An introduction, Routledge 2010.
- Piwowarski J., Nauki o bezpieczeństwie, Difin, 2020.
- Salter M. et al., Research Methods in Critical Security Studies, Routledge 2013.
- Shepherd L. (red.), Critical Approaches to Security. An Introduction to Theories and Methods, Routledge 2013.
- Williams P.D. (red.), Studia bezpieczeństwa, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012.

Literatura uzupełniająca:

- Booth K., Wheeler N. J., The Security Dilemma. Fear, Cooperation and Trust in World Politics, Palgrave Macmillan 2008.
- Buzan B., Waever O., Regions and Powers. The Structure of International Security, Cambridge University Press, Cambridge 2003.
- Musioł M., Kompleks Bezpieczeństwa w regionie Azji Środkowej po 1991 r., Dom Wydawniczy ELIPSA. Warszawa 2015.
- Patrick Thaddeus Jackson, The Conduct of Inquiry in International Relations. Philosophy of Science and Its Implications for the Study of World Politics, Routledge 2010.
- Jemioło T., Dawidczyk A., Wprowadzenie do metodologii badań bezpieczeństwa, AON, Warszawa 2008.
- Sienkiewicz P. (red.), Metodologia badań nad bezpieczeństwem i obronnością, Metody statystyczne, Metody badań systemowych, Metody scenariuszowe, AON, Warszawa 2010.
- Sienkiewicz P., Marszałek M., Świeboda H., Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego. Bezpieczeństwo 2010, Tom II, AON, Warszawa 2010.
- Sienkiewicz P., Marszałek M., Świeboda H., Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego, Tom IV, AON, Warszawa 2012.
- Sienkiewicz P., Marszałek M., Świeboda H., Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego. Bezpieczeństwo 2010, Tom I, AON, Warszawa 2010.
- Sienkiewicz P., Marszałek M., Świeboda H., Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego. Tom III. AON. Warszawa 2012.

Efekty uczenia się:

Zakładane efekty uczenia się

Wiedza

W1. Student charakteryzuje podstawowe teorie i metodologię nauk o bezpieczeństwie oraz omawia wyczerpująco terminologię, teoretyczne podstawy i metodologię współczesnych badań bezpieczeństwa

W2. Student charakteryzuje i definiuje podstawowych założenia i cechy nauk o bezpieczeństwie oraz wymienia wieloaspektowe zależności występujące między naukami o bezpieczeństwie a innymi dyscyplinami naukowymi

Umiejętności

U1. Student ocenia wpływ wyzwań i zagrożeń poprzez wykorzystanie warsztatu metodologicznego nauk o bezpieczeństwie oraz wykorzystuje wiedzę naukową do identyfikacji złożonych problemów badawczych, ich wielowymiarowej analizy oraz możliwych rozwiązań dotyczących sytuacji konfliktowych i kryzysowych.

Kompetencje społeczne

K1. Student samodzielnie i konsekwentnie doskonali wiedzę oraz umiejętności z zakresu nauk o bezpieczeństwie oraz angażuje się w analizę i dyskusję dotyczące współczesnych zjawisk i problemów dzięki znajomości teorii i metodologii nauk o bezpieczeństwie.

Metody i kryteria oceniania:

Warunki i forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu

- ciągła kontrola obecności i kontroli postępów w zakresie tematyki zajęć,
- wystąpienie ustne (indywidualne),
- przygotowanie i zrealizowanie projektu (grupowego).

Zaliczenie pisemne ćwiczeń (50% oceny końcowej) i aktywność w trakcie semestru (50% oceny końcowej) – kolokwium pisemne / projekt (student zaliczając kolokwium / projekt może maksymalnie uzyskać ocenę dostateczną), punkty uzyskane z kolokwium sumują się z punktami uzyskanymi w trakcie zajęć. Dodatkowe punkty w trakcie zajęć uzyskuje się m.in. za przygotowanie prezentacji multimedialnej dotyczącej wybranego problemu, aktywności merytorycznej podczas zajęć (dyskusja, debata na wybrany temat) oraz analiza wydarzeń dot. bezpieczeństwa międzynarodowego.

Punkty można otrzymać za:

- aktywność na zajęciach;
- udział w debacie;
- kolokwium / projekt;
- dodatkowe zadania, informacja zostanie podana w trakcie semestru;
- uczestnictwo w zajęciach (2 możliwe nieobecności – każda następna nieobecność musi zostać zaliczona na konsultacjach w przeciągu 2 tygodni – niska frekwencja na zajęciach może być podstawą do niezaliczenia przedmiotu).

Egzamin pisemny składający się z części testowej (pytania jednokrotnego wyboru i pytania otwarte) oraz pytań wymagających udzielenia krótkiej (kilkuzdaniowej) odpowiedzi.

Dane dotyczące przedmiotu cyklu:

Domyślny typ protokołu dla przedmiotu cyklu:

Zaliczenia i egzamin

Szczegóły zajęć i grup

Wykład (20 godzin)

Dane grup zajęciowych

Grupa numer 1

Prowadzący grupy:

dr Łukasz Fijałkowski

Ćwiczenia (16 godzin)

Dane grup zajęciowych*brak szczegółowych danych o grupach zajęciowych***Punkty przedmiotu w cyklach:**

<bez przypisanego programu>			
Typ punktów	Liczba	Cykl pocz.	Cykl kon.
Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS)	6	2024/25-Z	